

BUDA-PESTA

30 Maiu st. v.
11 Iuniu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 22

ANULU XII.

1876.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Numai tu sè me iubesci!

Aiba lumea desfetare
In luciri necontenitu;
Dar dieu mie reu nu-mi pare,
Chiar sè fiu celu mai lipsitu:
Dumnedieu mi-dede mie
Fericiri mai angeresci,
Si mai mare bucuria . . .
— Numai tu sè me iubesci!

Fia cumi sè me atace
Sórtea cruda 'n viéti'a mea;
Suportá-voiu totu in pace
Lovitur'a-i cea mai grea.
Si la négr'a-i opintire,
La sfortiárilé-i pruncesci,
Voiu respunde cu zimbire . . .
— Numai tu sè me iubesci!

Candu, retrasi de lumea mare,
Noi cu dragu ne dragostimu,
Si 'n o dulce sarutare
Noi sborámu in raiu sublimu:
Uitu durere, neplacere,
Tóte grigile lumesci,
N'am nimica d'a mai cere . . .
— Numai tu sè me iubesci!

Rangu, marire, avutia,
Nu me 'mbéta cu profumu;
Ingamfarea stralucia
Nu-mi da bolduri nici de cum.
Nu dorescu eu védia, nume,
Pompe si lucori domnesci;
Nu dorescu nimicu in lume . . .
— Numai tu sè me iubesci!

Iosifu Vulcanu.

R e n e g a t u l u .

Novela din suferintiele Romanului.

(Urmare.)

Trasur'a apoi, dupa o intrerumpere atátu de infricosiata, ér se miscà din locu, si inca inainte de ce s'ar fi auditu canteculu de deminétia alu cocosiloru, inainte de ce frumoésele diori s'ar fi reversatu pe ceriu, ajunse la pórt'a castelului din Vulturesci.

Ací Pista si Emilia observara suprinsi si cu durere nespusa, cà mantuitoriulu loru, calaretiulu strainu, acestu cavaleru misteriosu alu noptii, nu se mai afla langa trasura si cà dinsulu a disparutu cu totulu.

V.

Prinsonieriulu.

Vomu reincepe acum unu firu intreruptu alu istoriórii nóstre.

Ni vomu mai aduce a minte de Ana, so-cí'a nefericitului Iuonu Tibreanu.

Mai pe urma o veduramu pe umeri cu doi desagi incarcati parasindu intr'o dí desu de deminétia satulu Vulturesci dimpreuna cu micutelulu ei fiu Macsimu, pe care lu-petrecea la Sibíiu la scóla.

In Sibíiu, precum scimu, avea dins'a sè-lu asiedie pe puicutiulu ei Macsimu la cantorulu

Costandinu Corbea. Ací in Sibíiu avea iubitulul ei fiu sè invetie, sè se descepte, sè se lumineze, sè fia mangaierea si spriginulu, sè fia fericirea ei si-a neamului seu!

Serman'a mama iubitoria!

Dins'a cercá sè afe — fericirea. Dar infricosiata erá acést'a fericire, càci in urm'a ei remase — amaru si vaiu.

Déca de pe vre-unu piscu innaltu alu acelu codri si munti, peste cari trecea cu fiulu ei, ar fi pututu dinsu sè véda, cà ce scumpu i s'a resplatitu fericirea acést'a ce numai o cercá, numai o sperá, déca ar fi vediutu cà pentru acést'a pe iubitulul ei barbatu l'au legatu in lantiuri, l'au chinuitu in ferele „butucului“ si cà frantu si sangeratu si-au datu sufletulu seu, cà bietii ceilalti doi copii ai ei rateceau ascunsi prin codri, huzuiti de sdrói'a sbiriloru persecutori, si cà si dins'a, serman'a de ea, a remasu acum chiar si fara casa, fara mésa, lasata numai in mil'a lui Dumnedieu, nefericit'a de ea, atunci in momentulu acél'a, inainte de a-lu fi pututu duce pe Macsimu la scóla in Sibíiu, s'ar fi cutropitu de pe picioréle ei la pamentu, de ingrozitoriulu pretiu alu acestei — fericiri sperate! . . .

Dar dins'a aceste nu le vediuse.

In iubirea ei de mama la aceste nu mai cugetá, — ba nici nu ar fi pututu visá asié ceva! . . .

Si cum sè fi si cugetatu? . . .

Óre nu Dumnedieu a straplantatu in anim'a unei mame: *iubirea fiului seu?* Óre nu Dumnedieu a depusu cá tesaurulu celu mai scumpu in pieptulu unei mame: *dorinti'a de a-si fericí fiulu?* . . . Puté-se óre, cá aceste sè se privésca de pecate pedepsite atátu de cumplitu? . . .

Nefericit'a!

Dins'a si-a uitatu, cà sunt si de acei demoni, cari pórtá facie de ómeni, si inainte caror'a iubirea de mama si iubirea neamului seu e unu pecatu, ér virtutea e o crima! . . .

Dar multe a mai uitatu si nu a mai crediutu dins'a!

Si chiar pentru aceea anim'a ei nobila avea sè mai sufere atát'a, avea sè mai simta atâte desamagiri si dureri sfasietórie.

Sosindu Ana cu Macsimu in Sibíiu, ací au fostu fórte bine primiti la cantorulu Costandinu Corbea.

Soci'a cantorului, dragalasi'a si afabil'a Todora, pe care ceriulu nu a binecuventatu-o

cu nici unu copilu, se imbucurá peste mesura cà va avé la dinsu pe frumosielulu baiatu Macsimu. Ér cantorulu Costandinu inca erá incantatu de istetimea si spiritulu viu si atátu de raru alu lui Macsimu.

Indata a dóu'a di cantorulu Costandinu lu-si inscrise pe Macsimu la scóla ca „ministu.“

Ana cu anima liniscita si indestulita despre sórtea fiului seu se potea rentórce de ací a casa. Dumnedieu nu i-au pututu dá ómeni mai buni decátu acestia, la cari sè-si incredintieze copilulu seu.

A trei'a di o vedemu apoi pe Ana despartíndu-se de iubitulul ei fiu si de acesti ómeni buni, si petrecuta de toti pana la capetulu orasiului, pornindu de ací pe unu drumu asié de lungu si greu singuru singurica catra casa.

Suspine si lacrimi i stórsera despartirea acést'a.

Dar inaintea ochiloru ei sborá acum numai fericirea fiului ei, care erá si a sa, si si a neamului ei. Si sub impressiunea liniscitoria si placuta a acestoru cugete si simtieminte a ei i incetara aceste suspine si lacrimi, — si nu simtiea dins'a nici arsiti'a dílei, nici recórea aspra a noptii; nu cugetá serman'a nici la lacurile pustié si infricosiate prin cari caletoria, nici la vijeliéle ce o puteau sè o ajunga in drumulu ei; si si-uitase chiar si de durerile picioréloru sale ranite de atát'a mersu.

Erá o adeverata mama romana! . . .

Dóue díle avea Ana sè caletorésca de la Sibíiu pana la Vulturesci.

A dóu'a di, pe candu sórele erá in apunerea sa, pe candu sér'a placuta invitá tóte fiintiele pamentesci la linisce si repausu, o vedemu si pe Ana trecandu dejá peste „gur'a ursului“ si apropiandu-se din ce in ce mai tare de doritulul ei satu, unde sè se revéda cu iubitulul ei barbatu si copilasii ei, unde dimpreuna cu acestia sè se imbucure de fericirea iubitululoru Macsimu, si unde sè-si repauseze si dinsu trupulu ei atátu de obositu.

Nici o jumetate de óra nu mai avea pana la satu, candu suprinsa de bucuria se intélni cu celu d'antáiu cunoscutu din satulu ei, cu Nichiforu, nepotulu popii Simu.

Nichiforu siedea singuru pe marginea drumului.

Dinsulu stá ací cá si candu ar asteptá pe óre-cine. Si candu diari apoi pe Ana, indata se

scolà alergandu catra dins'a, cá si candu chiar pe dins'a o ar fi asteptatu.

Apropiandu-se dinsulu de Ana, si vedindu-o pe acést'a cu facia vesela, tresari.

— Nefericit'a de ea! — meditã dinsulu in sine suspinandu. — Ea inca de nimicu nu scie! . . .

Ana observã suspinulu si faci'a trista a lui Nechiforu.

— Nechifore draga! — i dise inca din indepartare. — Ce e cu tine? . . . Tu esti superatu? . . .

— Da, nana draga.

— Dar ce ti-s'a intemplat?

— Mie nimicu. Inse su-superatu pentru domni'a ta.

— Pentru mine? — intrebã Ana inspaimentandu-se indata. — Spune-mi iute, Nechifore draga, dóra s'a intemplat vre-o nenorocire? . . .

— De ce te sparii asié iute, — o mangaiã — càci nu s'a intemplat asié ceva.

Nechiforu nu cutezá sè-i descopere aci nefericirea mare a ei.

— Dar óre-ceva s'a intemplat! — continuã dins'a neliniscita. — Spune-mi-o dara! . . .

— Numai aceea e totu, cà pe baciulu Iuonu si pe Todoru si Petru nu i vei aflã a casa.

— Dar unde-su ei?

— Su-dusi pe mai multe díle in slujba in padurea la „fontanele“ la taiatu de lemne.

La vorbele aceste mangaitórie serman'a Ana si-mai stemperã sufletulu.

Lui Nechiforu i reesi minciun'a improvisata.

— Dar chiei'a casei la cine au lasatu-o? — intrebã apoi Ana.

— La unchiesiulu, — respunde Nechiforu improvisandu indata o mintiuna nóua.

Dar mintiun'a acést'a despre chieia i-a fostu de totu bine venita lui Nechiforu. Dinsulu intocmai cu aceea si-framentá mintea, cà cu ce vorbe si in ce modu s'o duca pe Ana mai antãiu la unchiu-s'o, la pop'a Simu. Si éca, intrebarea acést'a de chiei'a casei, i-au servitu si dinsului de chiei'a cea mai minunata a scopului seu.

Dinsii pornira dara amendoi catra satu, sè mérga mai antãiu la pop'a Simu, dupa chiei'a casei.

Erã deja intunerecu candu ajunsera in satu.

Nime nu i-au vediutu candu intrara dinsii la pop'a Simu.

Dar in sér'a acést'a nici noi nu o mai veduramu esindu de aci. Aci remase dins'a in nóptea acést'a. Aci remase inse si mane . . . si poimane . . .

Si trecura septemani, trecura luni, ma trecura si ani, si pe dins'a nu a mai vediutu-o nime esindu de aci.

.

La pop'a Simu aflase apoi serman'a Ana catastrofa cumplita ce a ajunsu-o.

Ar fi o cutezare pré mare de la noi, déca ne-amu incercá adescrive suferintiele crâncene ale Anei, in cari fu aruncata prin descoperirea acestei catastrofe.

Presupuna-se mai bine ori-si-care in positionea ei. Inse si astu-felu numai o intipuire pré slaba si-ar puté face despre patimele acestei atãtu de fatigate femei.

Ar trebui sè avemu si noi anim'a ei simtítoria de socia si mama, ar trebui cá si noi sè putemu simtí si iubi cá dins'a, si nici atunci nu amu puté esprime destulu de fidelu simtientele ei de durere, càci nu esista limba sè esprime, nu esista péna sè descria asié de víu durerea séu bucuri'a, precum anim'a o simtiesce.

Sub greutatea acestei lóvituri cumplete a sortii vitrege dins'a cadíu la patulu suferintieloru.

Parintele Simu, unic'a sa copila Ileana, si nepotulu lui Nechiforu, acestia cu totii se ingrigeau de dins'a cu iubire, si numai acestia i mai stirniau mangaiere in suferintiele ei.

Bunulu popa Simu devení unu adevratu mentoru alu acestei pré cercetate femei si-a neamului ei. Numai dinsulu mai sustinea sufletulu de viétia in serman'a Ana. Numai dinsulu cu prescurile sale putine si uscate mai tindea nutrementu de viétia si bietului Macsimu la scóla.

Par' cà Dumnediéu l'a tramisu pe acestu servu alu seu intru mantuiera acestui neamu compatimitu.

.

Trecura apoi rapede, fara vre-o intemplare mai insemnata, peste optu ani.

In acestu restimpu serman'a Ana éra se sculã din patu, si cu incetulu se mai impretiní cu sórtea sa vitréga.

Totu in acestu intervalu vedemu cà si unic'a féta a popii Simu, copiliti'a Ileana, se redicã de féta in peru.

Ileana inca de prunca si-perduse pe ma-

ma-sa. Dar si-a aflatu acum in Ana o a dóu'a mama, pe care o iubiá intimu, cá si pe o mama adeverata.

Si Ileana, pe langa aceea cà erá o féta buna si placuta, erá inca si atátu de frumosi-ca, de cu dragu te-ai fi totu uitatu la ea. Trandafirii mandri din parculu castelului Domnescu se puteau ascunde pe langa frumseti'a rapitória a faciei sale rumene. Visínele dulci nu erau atátu de purpurie si seducatórie cá buzutiile ei subttrele. Mai negri decâtu mur'a erau ochiorii ei, si mai multu farmecu desvoltau ei decâtu radiele placute a lunei si ale stelcloru. Nu insedar cà o chiamá Ileana, càci toti feciorii satului si díceau despre dins'a, cà e frumósa ca *Ileana Cosinzeana* din poveste.

Si intr'o séra o vedemu frumósa si chichita mai tare decâtu ori si candu.

Acést'a inse si-avea destula cauza!

In sér'a acést'a avea sè sosésca la parintele Simu unu — óspe!

Chiar si pe biét'a Ana o vedemu in sér'a acést'a mai in putere decâtu de alte-ori. Si mai multu! O bucuría nespusa vedemu acum pe faci'a ei stralucindu, si ochii ei schinteiau de o fericire rara!

Si nu erá mirare! Óspele asteptatu erá unu óspe placutu, unu óspe doritu si iubitu de toti.

Erá — Macsimu!

Si intr'adeveru, abié se prefacuse sér'a in nópte, si noi vedemu, cà d'odata se deschise usi'a casei, si intrà unu june, naltu, voinicu si frumosu cá unu peunu.

Erá Macsimu.

Bucurí'a tuturoru erá nespusa.

Mai fericita decâtu toti erá inse Ana, nefericit'a lui mama.

O fericire mare cá acést'a inca nu se póte descrie. I vedemu imbratisiandu-se cu doru. I vedemu sarutandu-se cu iubire. Si-i vedemu versandu chiar si lacrimi de bucuría. Dar si aceste tóte sunt numai semne mute ale acestei fericirii. Si-su mute, pentru cà nici graiulu nici pén'a cea mai dibace nu le póte cuprinde deplinu! . . .

Macsimu erá acum asié dicêndu idolulu tuturoru.

Erá pré naturalu acést'a. Nu numai cà avea dinsulu unu esterioru mandru si impunatoriu, nu numai cà prin inteliginti'a sa procurata atragea si incantá pe toti; ci deja erá elu

acum chiar si spriginulu si mangaitoriulu iubitorulu lui.

Dupa ce a absolvatu dinsulu *sintacs'a* si a devenitu *retoristu* fu recomendatu de profesorii lui cá celu mai escelinte studentu de instructoru la copilasiulu familiei Adolf Bommer, o familia avuta germana, la care erá prevediutu cu de tóte, si avea si o plata ficsa lunaria.

Astu-felu a devenitu dinsulu in stare, cá acum elu sè intinda mana de ajutoriu iubitorulu lui.

Dar i suridea si venitoriulu celu mai frumosu.

Din intemplare norocósa famili'a Bommer chiar atunci avea de a se mutá din Sibíiu la Clusiu, pe candu Macsimu absolvase si *fisic'a*, si devenindu dinsulu iubitu la famili'a acést'a, nu numai cà fu invitatu pe langa conditiuni cu multu mai bune sè vina si dinsulu si sè fia si in Clusiu instructorulu copilasiului, ci astu-felu putea dinsulu ací sè-si completeze studiile sale in *liceu* si sè devina omu deplinu.

Cum dara, sè nu-lu fi iubitu si adoratu pe elu cu totii, candu atâte sperantie frumóse asiediate in elu se indeplineau atátu de imbuturatoriulu?

Da, cu totii se bucurau de dinsulu.

Nu mai doi membri din famili'a lui nu se puteau impartesi de bucuría acést'a.

Acestia erau fratii lui, Todoru si Petru.

Celu d'antâiu, Todoru, dupa crud'a mórte a tatalui seu, si in urmarea persecutiunii infricosiate din partea baronului Pusztafy, disparu cu totul, încátu de atunci încóce nime nu mai audíse nici chiar de numele lui.

Alu doile, Petru, acest'a zacea atátu de greu morbosu la pastoriulu Nicolae in „poian'a verde“, încátu toti credeau cà va peri.

(Va urmá.)

Mihaiu Cirlea.

Lumin'a si caldur'a.

Dupa dr. Klein.

Pliniu a dísu: „Coeli tristitiam discutit sol et humani nubila animi serenat.“ Sórele alunga tristéti'a ceriului si inserinéza anim'a norósa umana. Candu luminéza sórele, anim'a omenésca se simte indetulita, ori cátu sè fia de turburata altcum. Lumin'a si caldur'a sórelui au o influentia puternica a supra caracterului popóreloru intregi. Insusi modulu cugétării, literatur'a, popóreloru de sudu, se distinge de ceea a popóreloru de nordu. In sudu mai mare vioitiune, in nordu mai adanca seriosi-

tate. Tóte sunt in legatura cu lumin'a ce o dà, si cu timpulu in carele o dà sórele pamentului in diferite locuri.

Si ce este lumin'a in fiinti'a sa? Acea ce nu se simte, nu se pipaie, ba nici nu se vede, cu greu se póte determiná. Inca betranii au recunoscutu a fi ceva extraordinariu finu lumin'a. Milióne de raze trecu prin urechi'a acului micutiu fara pedeca, si concentrandu prin sticl'a

intielesu, e mai greu de intielesu cum de provisiunea sórelui nu mai séca. Newton a calculatu si acea cumoa razele sórelui emise, au distantia de 40 mile intre sine, si totusi repediunea curgerii reflectéza neincetatu lumina in ochiulu omului.

Acestei teoríi, a datu nóua directiune jesuitulu Francesco Grimaldi, profesoru de matematica in colegiulu din Bologna.

Iuliu Michelet.

convessa (vitrum causticum) multime de raze pe cumpen'a cea mai fina, n'are nici unu pondu. Newton naturalistulu anglezulu a dechiaratu lumin'a de o materia de totu fina si necumpenibila. Sórele emite neincetatu de totu fine raze in lume, cari acolo unde nimerescu, producu aceea ce numimu lumina. Acést'a e teori'a emisiunei. Acésta teori'a n'ar fi greu de

Ocupandu-se multu cu experimente de lumina si colori, a condusu o data razele sórelui prin dóue gaurele anguste si aprópe de o lalta, intr'o chilía intunecata, prindiendu-le pe o fóia alba. Tienendu fóia in distantia unde cercurile luminei se imbina, a descoperitu ceva neasteptatu. Punctulu atinsu de razele imbinare a fostu mai luminos, decâtu punctele

singuratece, dar punctulu imbinatu a produsu unu cercu intunecatu in giuru, cu multu mai intunecatu decâtu giurulu celoru dóue puncte separate. Grimaldi indata a propusu teori'a: lumin'a imbinata, adeca in mesura indoita etc. nu produce sub anumite conditiuni lumina mai mare, ci din contra intunerecu. Dupa teori'a lui Newton acésta n'ar fi fostu posibilu, deci Grimaldi a ajunsu la conclusiunea, cà razele sórelui nu curgu din sóre in linie drepte, ci valoróse, carei teorii s'a insocitu si naturalistii Huigens si Euler.

Thoma Young literatulu anglezu a cultivatu cestiunea mai departe. Elu a datu de adeverat'a natura a luminei privindu la joculu coloriloru, ce-lu producu razele sórelui in besic'a de sponu. Unde erá ascunsa chei'a fenomeneloru luminei? In besic'a de sponu, cu care cu miele se jóca, si totusi dupa Grimaldi unu Young a fostu capabilu sè o afle. Young indata s'a convinsu despre teori'a lui Grimaldi, adeca despre cursulu valurosu, vibratoriu alu razeloró sórelui. Young a conchisu indata, dicèndu: precum se preduce audiulu in urechile nóstre, prin miscarea vibratória a aerului, asiá se produce vederea in ochii nostrii, prin miscarea vibratória a eterelui carele e fluidu de totu finu. Acestu eteru penetréza tóte corpurile, si acele corpuri, cari sunt in stare a pune eterulu in miscare vibratória, sunt corpuri luminóse. Vibrarea eterului sémena cu valurile apei. Dóue valuri vibratórie de apa imbinandu-se, dau unu valu, unu dealu de apa mai mare, asemene dóue vali de valuri imbinate mai lata vale; déca inse se imbina valulu cu valea, se nimicescu multu putñu ambele, si suprafaci'a apei se planéza. Asiá e si cu lumin'a. Dóue raze imbinandu-se in cursulu loru vibratoriu, producu o lumina mai mare acolo unde e culmea de valuri, si vâile se intalnescu; inse imbinandu-se valea cu dealulu de lumina, producu intunerecu.

Si mai multu. Lumin'a stà din compusestiunea razeloró de multe colori, a carora mixtura e tocmai albulu. Numai razele omogene se potu intarí si desface. Póte fi, cà numai rosulu sè se afle intre impregiuràrile intaririi si desfacerii, séu a imbinàrii, éra celelalte coloré sè remana neschimbate, deci esindu rosulu din albu, albulu mai putñu rosu trece in verde. De acea se aréta corpurile subtile transparente aparu in colorile curcubeului. Candu cadu razele luminei pe atare corpu transparentu, o parte a luminei se respinge, si numai alta parte penetréza corpu si se oglindéza

pe campulu din diosu. Aceste raze strabatórie, rentornandu se imbina cu cele respinse de suprafaci'a corpului, dar nu mai sunt in stare vibratória, valorósa, egala; nu mai convine dealu cu dealu, vale cu vale; si asiá razele suspendendu-se se producu in corpu fenomenele coloriloru.

Totu dupa teori'a vibratória s'a calculatu si lungimea valuriloru luminei. Valurile eterului, ce producu in ochiu lumin'a rosia au lungime de $\frac{1}{40.000}$ degetu, violet'a $\frac{1}{70.000}$. E scurtu valulu luminei, dar e bine asiá. Ar fi tristu pentru vederea nóstra, fiindu valurile luminei mai lungi. Tocmai scurtímea valuriloru luminei subconditionéza vederea nóstra. De acea si microscopii de pana acum inventate abiá voru puté trece preste marimea loru, cá sè nu pérda din vederea adeverat'a statura a corpuriloru. Microscopii si-a ajunsu deci punctulu culminatiunii sale, si asiá a scrutá adeverata caus'a a materiei pe asta cale se face imbossibile.

Cursulu razeloró luminei e 40,000 miluri in secunda. Valurile cari producu razele rosie, facu deci in secunda 433 bilióne vibràri, éra cari producu violetulu, 758 bilióne. Ochiulu nostru numai acea lumina o vede, a carei raze vibréza in secunda intre 420 si 760 bilióne; celelalte vibràri mai debile nu mai cadu in rationulu seu, si de aceste inca sunt nenumerate. Razele rosului se numescu: ultrarosiu, a violetului: ultravioletu. Dupa Herschel razele ultrarosiului producu caldur'a; ultravioletele opereza chemice si inegerescu salicele de argintu, si sunt de insemnetate pentru fotografia. Déca sórele ar dá numai raze rosie si galbene, dar nu si vènete si violete, lumin'a nu ar fi in stare a operá fotografice; totu asemenea n'amu avea caldura pe pamentu déca razele aru fi numai vènete si violete. De alta parte esmitendu sórele numai raze ultrarosie si ultraviolete, ar remané nevediutu, si lumin'a n'ar luminá campiele nóstre. Acésta asiá e pentru ochiulu nostru, pentru altu ochiu altecum organisatu póte stá lucrulu intorsu. Se voru aflá corpuri pe ceriu cari emitu numai raze ultrarosie si ultraviolete, acele pentru ochiulu nostru remanu eternu nevisibile, acele numai dupa influinti'a loru chemica si a caldurei se voru puté presupune cá esistente, déca se voru inventá mai nainte aparate corespundietória.

(Finea va urmá.)

G. Traila.

RANELE NATIUNII.

— Romann, de IOSIFU VULOANU. —
(Urmare.)

— Asiá e, — adause érași plugariulu purure aprobatoriu.

— Noi inse, — continuá plugariulu celu d'antâiu, — credemu, cà ba dieu tréb'a acésta se tine si de noi, si mai alesu de omulu acest'a, càci elu este némulu celu mai de aprópe alu prunciloru.

— Firesce, — diše Aureliu.

— Noi dara amu vinitu la dta sè te rugâmu sè primesci processulu nostru si sè tragi la respundere pe dlu Zimbranu, sè ni faca séma cu banii.

— Bine, — respunse Aureliu, — lu-primescu. Numai decâtu lu-voiu si incepe, si fiti convinsi, cà nu voiu cutiá nimica, pentru cá sè scotu adeverulu la lumina.

— Dumnedieu sè-ti ajute, domnule!

Si dupa aceste, dandu plenipotintia advocatuala, plugarii se departara cu bucuria.

Remasu singuru, Aureliu esclamá cu fericire :

— In fine te-am prinsu, Pista! Acuma nu vei scapá, càci esti in curs'a mea!

Si apoi, ne mai putendu-si conteni bucuria nemarginita, merse sè se informeze autenticu despre starea lucrului.

Pe cale elu intelni pe Albinescu.

Cum lu-diari, indata alergá la elu, strigandu-i inca din departare :

— O scire buna!

— Ce? — intreba Albinescu.

— Am sè intentezu unu processu lui Zimbranu.

— Pentru ce?

— Pentru dilapidare de bani oficiali.

— Cum asiá?

Si dupa aceste Aureliu i povesti tóta intempera, precum am auditu-o, si incheia cu entusiasmu :

— Acuma nu va scapá. Me voiu resbuná. Man'a lui Dumnedieu lu-va pedepsi pentru peccatele sale.

Si Aureliu nu mai putea de bucuria.

Dar Albinescu nu areta nici o suprinde placuta. Fati'a lui remase rece, cá mai nainte.

Vediendu acést'a Aureliu, lu-intreba :

— Dar dta nici nu te bucuri?

— Pentru ce?

— Pentru cà vedi sositu momentulu in care vomu puté frange pentru totu-de-una pe acestu renegatu, care afara de peccatele sale anti-nationale, dtale specialu ti-a facutu asiá multe óre amare si o durere nestérsa!

— Da, da! Elu ni-a causatu tuturoru Romaniloru perderi mari; dar mie mi-a facutu si mai mare, elu mi-a otravitu anim'a parintiésca.

— Si totusi nu-ti esprimi placerea, cà ór'a pedepsei a sositu atâtu de iute?

— A sositu?

— Cum sè nu? Elu este acuma in manile mele.

— Asiá credi?

— Da.

— Te felicitu de acésta credintia. Eu inse me temu cà te amagesci.

— Cum asiá?

— M'asiu bucurá si eu sè fia asiá, precum credi. Dar eu sum de parerea, cà ór'a fatala, momentulu ca-derii si pedepsei sale n'a sositu inca.

— Nu?

— Nu dieu! E dreptu, cà acuma dinsulu se afla in incurcatura mare. Inse totusi se va scóte din ea.

— Nu e cu putintia.

— Póte cà n'ar fi cu putintia, déca dinsulu s'ar radiemá numai pe puterile sale. De cumva eu séu dta amu fi facutu asiá ceva, de siguru amu ajunge préd'a unei compromisiuni mari. Inse elu se afla in alte impregiurari. Are spriginitori puternici.

— Spriginitori?

— Da dieu. Pista a facutu unu serviciu fórté mare elementului domnitoriu, càci a nimicitu tóta actiunea nóstra; elu dara cu totu dreptulu póte sè se astepte la spriginirea acestuia. Si nici nu se va in-sielá. I se va dá. Cu atâtu mai vértosu, càci nu si-a indeplinit inca rolulu. Elu are nu numai sè continue, dar sè si incheie lucrarea inceputa.

— Sè mai faca elu si alte acte anti-nationale?

— De siguru. Tóte cele de pan'acuma formara numai inceputulu, partea mai essentiala are sè urmeze de acuma inainte. Vedi dara, cà cei ce au trebuintia de elu, nu-lu voru lasá sè cada, ci lu-voru aperá si sustiné din tóte puterile, si lu-voru scóte nepetatu din incurcatur'a acést'a.

— Dar nu se póte.

— Tóte sunt cu putintia in diu'a de adi.

— Nu credu.

— Vei vedé.

— E bine, intemple-se ori ce, eu voiu incercá sè scotu la cale unu resultatu bunu.

— Dumnedieu sè-ti ajute! Eu inse n'am nici o sperantia. Din contra, me temu, cà vei avé o neplacere fórté mare.

— Ce neplacere potu sè am eu?

— Aceea, cà neputendu reesi, Pista va intórce arm'a in contra dtale, si in urma inca elu te va acúsá cá pe atitiatoriu.

— Nu me temu, càci nu se póte.

— Ti-repetu, tóte sunt cu putintia in diu'a de acuma.

— Dar ast'a totusi nu.

— Vei vedé acusi.

— Nu-mi pasa. Eu mi-oiu face datoría si voiu usá de ocaziunea acést'a.

— Dar grigi! Si déca totusi ai fi espusu la neplacerea, de care ti-am vorbitu, nu te uitá de mine, contéza la ajutoriulu meu!

— Ti-multiamescu. Dar acuma me ducu, sè vedu, cum stau actele?

Si dupa aceste ei se despartira.

Aureliu merse la cas'a comitatului. Cautá actele respective si se convinse, cà Zimbranu in adeveru n'a facutu de felu nici o socotéla despre acei bani orfanali.

Bucuría lui erá mare. Si cu tóte cà cuvintele lui Albinescu i inspirara unu felu de ingrigire, acésta nu durá multu. Elu si-recapeta veselía de mai nainte, càci se crediú a fi domnulu situatiunii.

In fantasi'a lui elu vedea déjà pe renegatulu Zimbranu tēritu inaintea tribunalului corectionalu, acúsatu, umilitu si condamnatu pentru defraudare de bani orfanali.

Lu-vedea cadiutu din innaltímea sa si nimicitu pentru totu-de-una.

Ah! ce dulce i parea acestu simtiementu. Si-va

puté dara resbună, si atunce anim'a lui érase va fi liscita, căci a pututu sê pedepsésca peccatulu.

Si sub inriurirea acestei impressiuni placute, Aureliu numai decātu facú pasii trebuinciosi pentru inceperea processului.

X.

Motivulu decidietoriu.

Intr'aceste la cas'a lui Székelyhidý incepura sê se face pregatiri mari pentru maritisiulu Irmei.

Mam'a ingrigitória dispuse numai decātu, cá fiic'a ei sê aiba tóte gata pe candu va sosi momentulu solemn alu cununiei.

Ea erá fôrte fericita, căci vedea, că nu numai fiic'a ei iubesc din adanculu animei sale pe mirele ei, dar si acest'a o iubesc totu astu-felu.

Apoi, caus'a principala, si dins'a erá fôrte indetultita cu fiitoriulu ei ginere. Stefanu i pareu nu numai unu tineru cu buna purtare morala, diligentu; dar lu-cunoscea si cá pe unu omu cu stare materiala considerabila, mostenita de la parinti si câstigata prin propri'a sa sirguintia.

Ér in câtu priviá simtiemintele lui patriotice unguresci, aceste o încantau de totu, avea mare bucuria vedendu purtarea lui.

Va sê dica, nu lipseá nimica spre a se puté simti deplinu multiamita cu parthi'a, ce avea sê se face fica sa.

Si candu vedea, că Irma câtu este de fericita, bucuri'a dinsei deviniá si mai mare.

Capulu familiei, dlu Székelyhidý, inca se simtiea multiamitu cu actulu ce se va intemplá in famili'a lui. Elu inse cá barbatu, si cá unguru radicalu si cam ambitiosu, totusi doriá, cá — neputendu-si maritá fiic'a dupa unu unguru — ginerele seu celu putinu sê ocupe unu rangu mai innaltu in viéti'a sociala.

Incātu pentru magiarismu erá multiamitu. Pist'a nu numai avea cele mai inflacarate simtieminte unguresci; dar a datu si dovedi eclatante, cá precum simtiesce asiá si face; apoi a promis a realisá dorinti'a fiitoriului seu socru si in privinti'a magiarisării numelui seu.

Nici starea lui materiala nu-lu puneu pe gânduri. Székelyhidý sciea, că Zimbranu — de si nu are o avere mare — dispune totusi de atât'a, încātu sê fia in stare a asigurá sociei sale o viétia destulu de comoda. Inse chiar sê nu fi avutu Zimbranu nimica, fiitoriulu seu socru totusi nu s'ar fi intristatu de felu, căci elu erá unu omu fôrte avutu si putea sê deie fiicei sale o zestre câtu de stralucita.

Un'a inse totusi nu-lu indetulia deplinu, că adeca ginerele seu n'are o positiune sociala corespundiatória acelei zestre si a ambiuniu sale familiare, căci in comitatulu in care a sediutu mai de multu toti stramosii lui au jucatu unu rol de frunte.

Zimbranu erá numai jude administrativu. Éta ce nu-i placea lui.

Dar se mangaiá cu speranti'a. In câtu priviá talentulu, erá falosu de Pista, sperá multu de la acestu talentu si credea că acest'a de siguru i va pregatí o inaintare pe carier'a sa.

Inse Székelyhidý nu putea sê astepte acést'a. Elu voiá, cá Pista inca inainte de cununia sê inainteze. Prin acést'a elu credea nu numai a-si amuti vocea ambiuniu proprie, dar totu-odata sperá a innadusi si

clevetele acelora din nationalitatea sa, cari si incepura a cârti, că marele magiaru si avutulu Székelyhidý si-marita fiic'a dupa unu bietu jude administrativu romanu.

— Acele gure — si dicea elu — tóte voru tacé, déca fiic'a mea va fi condusa la altariu de nou-alesulu vice-comite alu comitatului!

Celu de pan'acuma tocmu fu numitu consiliariu de sectiune la unu ministeriu, in loculu lui dara se va alege altulu, si acél'a trebue sê fia Pist'a.

Éta, care erá planulu si dorinti'a lui.

Nu mai decātu se si apucá de realisare, sperandu rezultatulu celu mai bunu.

Omu cu mare inriurire in afacerile comitatului si in bune relatiuni sociale cu comitele supremu, elu si avea totu dreptululu sê fia mai cá siguru de succésulu causei sale.

Merse dara mai antâiu la comitele supremu, sê vorbésca cu elu si sê-i céra partinirea in acésta cauza de mare importantia pentru elu.

Comitele supremu, contele Szunyogváry, omu finu si inestratu cu multe iscusintie diplomatice, luprimí fôrte afabilu si lu-intrebá cu ce-i póte servi!

Candu apoi Székelyhidý i decoperí scopulu visitei sale, si i adressá rugarea de a partini candidatura lui Zimbranu, comitele respunse:

— Pré bucurosu.

— Multiamescu.

— Inse me temu, că cu tóta bunavointi'a mea nu vomu puté reesi.

— Pentru ce?

— Pentru că nu atérna totulu de la mine. Eu lu-voiu admite in candidatura, inse congregatiunea lu-póte respinge.

— Sciu, dar nu credu ast'a.

— E bine, eu sum de parere contraria, si tare mi-ar paré reu sê se realizeze temerea mea.

— Dar pentru ce motivu ar respinge congregatiunea pe Zimbranu? Au nu este elu capabilu, diligentu, celu mai harnicu jude administrativu? N'are elu talentu escelinte? Nu póte emulá cu ori care candidatu eventualu?

— Ba da. Dar dta scéi bine, că la complinirea unui postu nu numai harnici'a, dar si alte consideratiuni decudu.

— E bine, si care din acele suna in defavorulu lui Zimbranu?

— Me miru de dta, că nu me intielegi. Voiu vorbí dara mai claru, fara nici o reserva. Potu sê facu acést'a, căci amendoi suntemu unguri.

— Poftimu!

— Congregatiunea nu-lu va primí, căci acestu postu cardinalu nu se póte conferi decātu numai unguru, care cunósce si e gatá a sustiné interesele nationale unguresci. Zimbranu, ori câtu de devotatu este elu causei magiare, totusi de origine e Romanu. Prin urmare, ori in ce mesura mare se bucura acuma de simpathi'a tuturor unguriloru, totusi acestia mai bucurosu aru vedé in postululu de vice-comite pe unu individuu, carele nu numai in privinti'a simtiemintelor, dar si in a originei e de nationalitatea loru.

— Sciu. Dar eu gâudescu, că fatia de Zimbranu, care are asiá multe titele la recunoscinti'a natiunii magiare, se póte face exceptiune, celu putinu pentru indemnarea altora din nationalitatea lui.

— Anevoia credu. Apoi mai este si alta cauza

— Ce?

— Tocmai acuma aflu, că i s'a intentatu unu processu pentru dilapidare de bani orfanali. Este acusat, că ar fi incassatu niste bani inca inainte cu doi ani, si nici acuma nu i-a inaintatu la locul competente.

— In câtu pentru ast'a, poti fi liniscitu. Zimbranu e unu omu de omenia; déca totusi n'a inaintatu banii la locul lor, caus'a de siguru e numai o nebagare de séma, o uitare, ceea ce lesne se pôte intemplá unui omu inamoratu.

— Inamoratu? E bine, motivulu acest'a ar puté avé mare ponderositate, de cumva tribunalulu ar fi compusu din femei; inse din nenorocire acolo siedu niste ómeni, cari au trecutu cam de multisoru prin fazele amorului sentimental. Me temu dara, că tribunalulu va desconsiderá de totu acelu motivu; ér opiniunea publica cu atátu mai putínu va voi sé aléga de vice-comite pe unu omu, in contra caruia s'a pusu in cursu unu processu criminalu.

— Sum de parerea, că in privinti'a acést'a numai sentinti'a pôte sé fia compromitiatória. Déca amu admite principiulu, că celu atacatu cu processu nu pôte sé fia alesu nici dupa publicarea sentintiei, care l'a achitatu: atunce, de cumva amu voi cá cine-va sé nu fia alesu in cutare postu, de cu bunu timpu i-amu intentá unu processu criminalu, si ne-amu realisá scopulu fórte usioru.

— Oh! eu nu dicu, că dinsulu nici atunce nu va puté fi alesu, déca sentinti'a tribunalului lu-va achitá; ci numai atát'a, că pan'atunce nu-lu potu pune nici in candidatiune.

— Asiá dara elu n'are decátu sé urgeze, cá processulu sé se incheie câtu mai curendu.

— Dar scíi cá ast'a la noi nu se intempla asiá curendu. Si-apoi congregatiunea e la usie. Pan'atunce Zimbranu ar trebuí sé fia descurcatu.

— Va fi.

— Dar scíi cá procedur'a nótra e cam incurcata, judecatorii nostri sunt pré comodi. Nu credu sé se incheie pan'atunce processulu.

— Dar se va incheiá. Voiu merge la toti judecatorii si i voiu rugá, cá de asta-data sé puna comoditatea la o parte si sé lucre.

— Déca dta vei usá de iniriurea ce ai, credu si eu, cá vei scóte ceva la cale, dar altu-felu nu.

— Voiu face tóte pentru Zimbranu, căci interesulu lui este si alu meu.

— Cum asiá?

— Elu mi-a logoditu fic'a; prin urmare are sé fia ginerele meu.

Comitele fu suprinsu, si scolandu-se de pe scaunu i intinse man'a, dicédu:

— Te rogu, primesce felicitarea mea!

— Multiamescu.

— Esti unu parinte norocosu. Intre toti tinerii nostri nici unulu nu este atátu de harnicu cá Zimbranu. Elu e fal'a comitatului nostru.

— Prin urmare potu sé speru, că-lu vei pune in candidatiune?

— Dar cum sé nu?! Pentru ce nu mi-ai spusu din capulu locului, cá dinsulu e ginerele dtale? Ast'a ar fi schimbatu numai decátu parerea mea, precum va stramutá si pe aceea a celora-lalti de ai nostri din acestu comitatu.

— Pentru cá am gânditu, cá scíi.

— Dar n'am auditu nimica. Asiá dara Zimbranu are sé fia ginerele dtale? Pré bine! Prin ast'a noi putem fi asigurati, cá Romanii l'au perdutu cu dese-vérsire; căci pan'acuma fia-care Romanu, care si-a luat de socia o unгурóica, s'a facutu si elu unгурu. Femeile nóstre au unu felu de putere amalgamisiatória, pe care femeile de alta nationalitate nu o au. Argumentulu acest'a, speru, cá va convinge si pe membrii congregatiunii. Incátu pentru processu, voiu avé eu grige sé se incheie câtu mai curendu; ér dta vei instruí pe Pista sé se descurce.

— Are elu minte.

— Ce reu ai facutu, cá nu mi-ai spusu numai decátu, cá elu ti-a logoditu fic'a. De scieam ast'a, ti-asíu fi promissu din capulu locului concursulu meu. Dtale nu potu sé-ti refusu nimica.

— Sum fórte deobligatu; domnule comite supremu. Precum pan'acuma, asiá si de acuma inainte stau la dispositiunea dtale.

— Multiam. Si éta te si prevestescu, cá acusi voiu avé trebuintia de serviciulu dtale. Am o cauza cam neplacuta.

— Bucurosu voiu ajutá a o descurcá.

— Inca nu se pôte, dar la timpulu seu te voiu insciintiá.

— Voiu fi totu-de-una gata de serviciu.

Si dupa aceste vorbe Székelyhidý se recomandá si esi.

XI.

Arm'a cu doue taisiuri.

Elu merse dreptu la Pista sé-lu intrebe de acestu processu compromitiatoriu, si sé se informeze despre starea lucrului.

Ori câtu erá elu de siguru, cá fiitoriulu seu ginere este nevinovatu, si cá tóta caus'a e numai urma-rea unei negligintie, care la Pista este esplicabila; totusi acésta suprindere i erá fórte neplacuta.

Impacatu cu tóte obiectiunile, ce putea sé le faca in contra fiitoriului seu ginere, éta acuma i ca-điú in cale o stavila nóua.

Pista fu comprinsu, si inca in o afacere fórte neplacuta.

Elu erá acusat, cá a dilapidatu niste bani orfanali.

Grea acusa!

A avé unu ginere, têritu inaintea tribunalului in o astu-felu de cestiune urita, cărtitu de gurile necrutiatórie in noroiulu calumnieloru, compromisu macaru si pe câte-va septemani: tóte aceste nici decátu nu conviniau ambitiunii sale mari.

Dar apoi candu gândi la possibilitatea, cá acús'a pôte sé aiba temeiu valabilu, cá judecatorii nu voru considerá nici unu motivu politicu, ci voru judecá dreptu, imprimandu in fruntea lui Zimbranu grozavulu cuventu „dilapidatoru!”

Atunce la ofensarea omului ambitiosu se mai adause si ingrigirea parintelui, care nu pôte sé ierte, cá fic'a lui sé póta fi socia unui condamnatu.

Atunce erá decisu a-si retrage vorb'a si a nu-si maritá iubít'a fiica dupa unu — Zimbranu.

Sub greutatea acestoru gânduri grele sosí din-sulu la cas'a lui Pista.

(Va urmá.)

S A L O N U

Calindarul septemanei.

Duminec'a tuturoror Santiloru, Evang. Mateiu Cap. 10 st. 32, 33, 37, 38, Cap. 27 st. 30.

Dumin.	30	11	Cuv. Par. Isachiu din monast. Dalmat.
Luni	31	12	Sf. Apost. Eremie. (incepe post. Apost.)
Marti	1	13	Sf. Mart. Iustin filos.
Mercuri	2	14	Sf. Niceforu Arch. Constant.
Joi	3	15	Sf. Mart. Lucian.
Vineri	4	16	Sf. Par. Mitrophan, Arch. Const. ☉
Samb.	5	17	Sf. Iérom. Dorotheiu, Episc. Tirului.

Epistole din Bucovina.

— Schitie si cronice. —

I.

(Principiulu de nationalitate. — Sciri locale din capitala.)

E unu ce fórte greu greu pentru fia-care cronicariu, unu ce care-i devine pentru inceputu chiar nerealisabilu, voindu a descrie elu starile séu evenemintele ce se petrecu in cerculu socialu alu lui.

Se intielege, cà greu numai atunci, déca cronicariulu apartine unei natiuni séu unei societăti, care este de celelalte de nu esilata, dar celu putinu nu binevediuata.

Devine acésta „esilare“ din ce in ce mai fortiata, ea póte aduce chiar si peirea unui poporu, fie elu câtu de mare. Esemples gasimu in numeru mare in istori'a antichitătii, ma, avemu esemple vedibile si in timpurile nóstre. Amintediú trist'a sórte a natiunii polóne.

Starea presinta a Romaniloru in Bucovina e una din cele mai susu numite; de si nu „esilati“, ei sunt adese espusi ingratitudiniloru celoru mai eclatante din partea altoru natiuni.

Cu greu sè fia devinitu principiulu nationalitătii in alte locuri inlocuite de Romani mai necesaru, decâtu la noi.

Principiulu acesta, inauguratu si reprezentantu de unu barbatu illustru, barbatu unei epoce de dinsulu create, ultimului cesaru posesore tulieriloru, acelu principiu, care adoptatu chiar de inimizii lui cei mai puternici, adi vedemu fructele lui, adi vedemu monarchi'a german'a redicata pe bas'a nationalitătii, pe bas'a unirii!

Intrebu: Unde este óre unirea pe principiulu nationalitătii mai usioru de realizatu, la popóre mai mari si de mai multe religiuni, ori numai la unu poporu unei tieri mici, avendu toti una si aceea-si religiune?

De siguru, nu-mi va puté nimene contradice, déca voiu raspunde; la celu mai micu. Dar alt'a cestiune impedeatóre ingreue calea la culme a realizarii acestui principiu.

Afara de natiunea nóstra si cea rutena, Bucovina ofera unu adapostu frumosu si siguru si altoru ómeni, reprezentanti feliuriteloru popóre inlocuite pe continentu.

Voindu acum fia-care a fi misionariulu principiloru aduse cu sine, voindu fia-care a jucá rolulu de reformatori moderni, ei adese se contradicu singuri, au a simti resistárele din partea locuitoriloru.

Ast'a ar fi o impregiurare impedeatóre. De unu timpu incóce s'a nascutu inca alt'a si mai periculósa.

Rutenii, adoptandu intru tóte manierile confratiloru sei din Galitia, incepu a se miscá, a forma unu poporu, a se face vedibili, ma inca mai multu, ei chiar au gasitu de bine a respandí scirea, cumca ei s'aru affá in numeru precumpenitoriu, ce caudiasé, cà publiculu cetindu aceste reproduceri a productulu unui spirita plinu de fantasia, precum lu-posedu cei putini juni, cari de odata s'au datu sub scutul stindardulu ruteanu, au crediutu seriosu, cumca ei aru fi predomnitori in Bucovina.

Fiindu mai departe satele inlocuite de Romani si ruteni nu e de miratu, déca multi de ai nostri astadi nu sunt siguri, oru de-su Romani séu ruteni? Si de se gasescu putini barbati inflamati de spiritulu nationalu in pârteile cele mai departate de capitala, cari voiescu a se sacrificá pentru binele nostru, ei sunt espusi, precum amu disu la inceputulu acestui discursu, ingratiitudiniloru celoru mai grozave, si in fine ce le remane? A se retrage, lasandu tóte in manele altora.

Éta cauzele pentru necesitatea principiulu de nationalitate!

Usioru ar fi respandirea si adoptarea lui, de amu avé astu-felu de barbati, cari singuri adoptandu principiu acestu intr'o scóla speciala, l'aru puté impartasi si celoru mai multi, cari n'au avutu ocaziune a-lu adoptá.

Avemu necesitate dar de astu-felu de scoli.

Societatea „Arborósa“, despre care s'a vorbitu deja in colónele acestui diaru, si-va implini de siguru misiunea ei, crescéndu barbati, cari voru respandí apoi cu viéti'a loru publica principiulu de unire si de nationalitate.

In junimea academica romana e concentrata sperant'a, cà ne vomu ajunge scopulu, fiindu condusa de barbati, a caroru merite nu voiu a mai reproduce aici, si de óre ce apartinu si teologii acestei societăti nu e de contestatu, cumca ei voru respandí acestu principiu mai multu, decâtu ori-care venindu ei mai multu in atingere cu poporu, decâtu ceilalti.

Dupa ce i-a mersu numele societătii din gura in gura, cetindu publiculu descrierile viéti sociale a membriloru, sè-mi fie permisu a descrie in câtu-va partea seriósa a „Arborósei“, activitatea ei, in epistol'a viitóre, basandu-me pe ultimulu raportu alu comitetulu.

*

Duminec'a in 28 maiu st. n. s'a serbatu aici cunun'a dlui Grigorce cu dsiór'a Giurgiuvanu, amendoi membri celoru mai antáiú familii ai aristocratiei.

*

Studintii romani ai gimnasiulu din capitala voru arangiá luni in 5 juniu st. n. unu maialu in paduristea apropiata Horecea.

Comitetulu arangiatoriu promite o reusire eminenta acelei festivităti, facéndu deja de o luna imense pregatiri.

Dorimu succesulu celu mai bunu acestei intreprinderi ai junimei gimnasiale. (Voiu revení a supra acestui punctu la timpulu seu.)

*

Luni in 29 maiu st. n. s'a celebratu aici punerea fundamentului pentru unu conservatoriu musicalu.

Cu ocasiunea acést'a s'au esecutatu dóue cantate festive, un'a in limb'a germana, elaborata de directorele d. E. R. Neubauer, éra alt'a in limb'a romana de d. V. Stefaniu, emeritatu lu barbatu nationalistu. Dlu Stefaniu fu din partea conservatoriului espresu rugatu a elaborá cantat'a acést'a.

Sér'a s'a datu unu concertu in sal'a otelului la „Vulturulu negru.“

Dnulu de Miculi, cunoscutulu virtuosu, elevulu renumitulu Chopin, a esecutatu fragmente din miss'a romana compusa de dsa. (Voiu vorbi de alt'a data mai multu.)

Reproducu aceste insciintiári cu placerea cea mai viua, fiindu ele destulu de onorifice pentru noi.

*

Membrii „Arborósei“ voru arangia de curendu o excursiune. Loculu destinárii nu s'a ficsatu inca. (Voi reveni la timpulu seu.)

Cernauti 30 maiu st. n. 1876.

E. d'Albon.

Inmormentarea lui Michelet.

(Portretulu pe pagin'a 257.)

Nemuritoriulu scriitoriu francesu, Michelet, atátu de simpaticu Romaniloru, care a scrisu despre natiunea romana lumei civilisate cu atát'a entusiasmu, — precum se scie — a fostu distinsu in viéti'a sa si cu titulu de cetatianu alu Romaniei.

Dinsulu mortu de vr'o câti-va ani la Hyères, corpulu lui s'a transportatu la Paris, unde s'a inmormentatu la 18 maiu a. c. cu cea mai mare pompa, de care s'a vediutu candu-va in acelu orasiu.

Acésta inmormentare a fostu cá o stringere de mana a trei natiuni, francesa, italiana si romana.

Inainte de a se incepe ceremon'ia, ilustr'a vedu-va primu urmatóri'a telegrama de condolentia din partea junimeii din Bucuresci :

„Junimea romana din Bucuresci, dorindu sè-si esprime simtiemintele sale de recunoscintia catra ilustrulu Michelet, ve róga de a face sè se citésca pe mormentulu seu aceste câte-va cuvinte :

Franci'a, sor'a mai mare a Romaniei si-a versatu sangele seu pentru a ne da libertatea si a asicuré esistenti'a nóstra cá natiune. Michelet, acestu fiu eminentu si iubitu alu Franciei, a pusu totu sufletulu si devotamentulu seu in serviciulu aceleia-si cause.

Recunoscintia si iubirea nóstra pentru Francia voru fi eterne : eterna va fi memori'a aceluia caruia Romania i-a acordatu titlulu de cetatienu.“

Cununi nenumerate fure tramise si aduse pe cosciugu. Delegatii studentiloru romani din Paris adusera o cununa din foi de stegiaru bronzate, cu ghindele loru ; panglicele cu coloru nationale ale Romaniei, ce atêrnau de dins'a, erau invelite c'unu crepu negru, semnificandu astu-felu fórtu frumosu gelea Romaniloru. Pe panglica se citea in litere metalice : „Lui Michelet, junimea romana !“

Delegatiunea romana se compunea din dnii Cantacuzenu, Mircea Rosetti, C. Arion, Tataranu si G. Sion.

Cortegiulu fu grandiosu. Unulu din cele patru cordóne fu tinutu de dlu Mircea Rosetti pentru Ro-

mani'a. Dupa corulu funebru urmá trasur'a de doliu, in care erau dómele Michelet, si Maria Rosetti, si esecutorii testamentului. Apoi urmara delegatiunile fórtu numeroase.

Printre Romanii cari purtau séu urmau cunun'a erau dd. C. Cantacuzino, C. Arion, C. Tataranu, G. Sion, Grigore T. Bratianu, Simu, Vintila Rosetti, Horia Rosetti, Bursan, Vasile Varnavu, Mironescu, Vasilescu, Grant, Balta, Bastaky, Fontanénuu, mai toti cu tinuta de gala si cu panglice tricolore la butoniere.

La mormentu s'a tinutu optu discursuri, dintre cari unulu de dlu C. Cantacuzino, pentru studintii romani.

Ilustr'a veduva, langa sine cu dn'a Maria Rosetti ascultá cu durere mandra tóte discursurile.

Éta discursulu rostitu de dlu C. Cantacuzino :

„Junimea romana vine sè esprime, pe acestu mormentu inca deschisu, regretele sale eterne pentru perderea aceluia care fu, in tóta viéti'a sa, apostolulu libertatii, sustinetorulu ideiloru celoru mai nobile, apertorulu popóreloru apesate.

Numele lui Michelet va fi pronuntiatu cu iubire si veneratiune de tóte natiunile cari, subtu strinsórea tiraniei, simtiau trebuinti'a de a trai si cugetá.

Michelet, Quinet, mari si nobile figuri, veti aperé in totu-de-una inconjurati de acea aureola ce generositatea, marinimi'a sufletului, devotamentulu sciú singure sè dea, — numele vostru va fi semnulu de intrunire alu popóreloru in lupt'a cea mare pentru triumfulu principiiloru nemuritóre ale Revolutiunei.

Romani'a si-va reaminti cu unu legitimu orgoliu diu'a in care ea ve dete titlulu de cetatienu, — slabu tributulu alu recunoscintiei sale.

Francia perde in Michelet un'a din gloriele sale, Romania unu sustinetorulu puternicu. Aceea-si durere sfasia inim'a celoru dóue natiuni ; lasati-ne sè amestecám lacrimile nóstre cu ale vóstre !

Fie ca memori'a lui Michelet sè restringa inca simpatiele atátu de puternice cari unescu patri'a nóstra cu marea Republica.

Fie cá marele seu sufletu sè ne inspire tuturoru amórea binelui si sè ne conduca totu-de-una in calea dreptului !“

CE E NOU ?

Detronarea sultanului Abdul-Aziz s'a facutu fara nici unu sgomotu. Fiindu omu molaticu, lipsitu de ori ce energia, elu si-a perdutu tóta stim'a si increderea natiunii sale. Nici unu omu nu s'a gasitu care sè-lu fi aperatu. Nou-alesulu Sultanu, Murad V, e fiulu sultanului mortu si nepotu de frate alu celui detronatu acuma, carele a voitu sè asigure tronulu pentru fiulu seu Jussuf-Izzedin, din care cauza a si tinutu inchisu pe Murad. Dar sórtea a voitu cá Murad din inchisóre sè se innaltie la tron, ér Abdul-Aziz de pe tron sè cadia in acea inchisóre. Murad V fu nascutu in 1840, va sè dica e de 36 ani ; are cultura europeana, si este unu omu mai liberalu decâtu proto-parintii sei.

Regele si principele de coróna voru asistá la tótna la manevrele militare din Moravi'a, si voru siedé in castelulu de la Nikolsburg.

Unu toastu alu lui Carolu-Voda. In diua de diece maiu, — scrié „Romanulu“ — Mari'a sa a intru-

nitu l'aceea-si mésa pe toti câti au fostu ministrii sei in acesti diece ani. Frumós'a a fostu ideia si curiosu erá spectacolulu. Atátia ómeni, de diferite idei, deosebite caractere, cu osebite aparinti, mai cu séma in vestmintele si podóbele lor, toti uniti l'aceea-si mésa si rupendu impreuna din panaa fratiei romane. Dupa primulu toastu, radícatu de Eminentia sa primatulu, Maria sa purtà urmatóri'a inchinare : „Ti-multiamescu, Inaltu pré sfinte parinte, pentru urárele ce-mi adresezi. Sunt mandru d'a vedé adi impregiurulu meu pe toti barbati politici cari, in cursu de diece ani, au lucratu, impreuna cu mine, la intarirea si la desvolta-reá tierii. Intr'o tíera constitutionalá trebue sè fia partite cari se afla in lupte politice; inse trebue sè fia si-unu gându care unesce pe toti : iubirea pentru patria. Pe acestu teremu tóte partitele si-potu intinde man'a. Sè uitámu dar astadi trecutulu, si totu ce luptele sale au pututu avé cáte odata de neplacutu, privindu víitorulu cu incredere, si sè ne unímu toti intr'o singura strigare : Sè traiésca scump'a nóstra Romania !“

Serbatóre estraordinara. La 13/25 maiu, diu'a innaltiarrii, o serbatóre estraordinara s'a datu in gradin'a Cotroceniloru la Bucuresci, unde — precum ni spune „Trompet'a“ — a fostu invitata tóta elit'a societátii bucurescene, generalii consuli si altii. Timpulu a fostu escelinte. Peste o m'ia de copii, fete si baieti, in giurulu unui siru de mese, au ciocnitu óue rosii, in acésta din urma di a óueloru rosii, cu Mari'a Sa Voda, cu Maria Sa Dómna si cu Ilustr'a Sa Muma Principesa de Wied, a carei majestós'a, serenissima si binevoitóre infatisiare s'adóra pentru a dóua óra in Romania, unde domnesce graciós'a-i fica, asemenea mumei pana la cea mai mica trasura. Serbatóreá a tinutu de la 4¹/₂ pana la 6¹/₂ óre, in sunetulu musiceloru militare si alu lautariloru alesi, in veselie a cea mai perfecta a tuturoru, pe tereati'a Cotroceniloru, care domina tóta capital'a. Princessa de Wied si-a recunoscutu multe cunoscintie dintre dómnele si domnii cari avusesse onórea sè o apropia la prim'a venire a Altetiei Sale in Romania. M. S. Domnulu si S. M. Dómna au fostu si ací cu obicinuit'a-le afabilitate catra toti, cu cari sunt in tóte impregiurárele.

Dlu Georgiu Szerb concipistu ministerialu fu alesu deputatu in cerculu Zorlentiului.

Domnitoriulu Carolu, cu ocasiunea dilei de 10/22 maiu, adeca la a diecea aniversaria a suirii sale pe tronulu Romaniei, a datu 2000 franci spre a se impartí la saraci in Bucuresci, 2000 in Iasi si 1000 in Craiova.

Delegatiunile si-au incheiatu lucrárele in 3 jurniu, candu apoi si imperatulu s'a rentorsu numai decátu la Viena.

Bietii diregatori. Precum se scíe, ministeriulu ungrescu a descarcatu din oficiu pe toti diregatorii de la cáile ferate, cari nu scíu ungresce. In urmarea acesteia o multime de familii germane au inceputu sè se mute in Austria. Pan'acuma numerulu lor se urca la 200, aflandu-se tóte in miseri'a cea mai mare.

Literatura.

„Girosella,“ romanu, tradasu din limb'a frances'a, de N. N. a aparutu la Bucuresci.

Frumós'a Ducessa, romanu de Alfredu Bréhat, tradusu de L. Sacellariu, a aparutu la Focsiani.

Dlu Gregoriady Bonachi, Dr. in legi a intre-prinsu comentarca codicelui civilu romanu, din care a aparutu la Folticeni prim'a fascicula, cuprindendu art. 1—20.

Economia.

✕ **Locuste in Ardealu.** Din giurulu Clusiuului se scríe, cá pe acolo s'au ivitu locustele, cari si pan'acuma a facutu pagube enorme.

Mainou.

Abdul-Aziz, fostulu sultanu turcescu a muritu la 2 jurniu nóptea. Telegramulu din Constantinopolu anuncia, cá elu insu-si s'ar fi sinucisu; adevérule inse pare a fi, cá elu fu omoritu. Inmormentarea s'a facutu cu pompa mare.

Ghicitura literala.

De Agaftica Micsiunescu.

DU ima dd
 ima ima dCd perde
 ima ima dCd unu iubitu.
 ima dd

Deslegarea ghiciturei literale din nr. 19 :

Fantana cu trei isvóre,
 Cin' a bea din ea sè móre !

Bine au ghicit'o dómnele si domnisiórele : Anastasia Popescu, Amalia Crisanu, Eufrosina Dimbu, Zoe Munteanu, Maria Popu, Maria Popovici, Iulia Zeldasianu, Lucretia Lugosianu, Ana Popescu, Amalia Ardeleanu, Nina Dimitriu, Agaftia Leurdeanu, Rosa Popescu, Elvira Popu, Iulia Chioreanu, Reveca Petrescu, Petronela Popovici, Fira Serafim, Eugenia Munteanu si domnii : Petru Beleiu, Octavianu B. Bonfiniu, Augustu Avramescu.

Post'a Redactiunii.

Dlu G. T. in Zelau. Primiti multiamit'a nóstra pentru invoire ! Publicarea se va incepe in septemvre, si va urmá fara intrerumpere, conformu dorintiei exprimate. Din considerantele insirate de dv. nu vomu publicá epistol'a privata. Salutare !

Versurile : Unu doru, — Rodisiora, — Dorulu, — Maria, — La o stea, — nu se potu publicá.

Dlu A. L. in Lapusulu ung. Cartea abonata sè va tramite cu finea septemanei víitórie.

Zizin. Multiamita. Cele tramise inca voru urmá in curendu.
Dsiórei E. P. in Tientiari. Veti primi-o in septeman'a víitória.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tieriei nr. 39